

- *Borsa'da yüz yatırımcı hisse senetlerinin yüzde 38'ine sahip*
- *Fon'a devredilen bankaların faturası 46 milyar dolar*
- *Beş aylık cari açık 8.8 milyar dolar*

Sahibi
Mehmet TİMUR

Genel Yayın Yönetmeni
Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ali Ekber DOĞANOĞLU

Yayın Kurulu
Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU
Ahmet FETTAHOĞLU
Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB
Basın Yayın Dağıtım İşletmesi
tarafından yayınlanmaktadır

Adres
Gençlik Caddesi No:107
06570 Anıttepe - ANKARA
Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)
Fax: (0.312) 232 50 73
http: www.turmob.org.tr
e-mail:alid@turmob.org.tr

Baskı
Ziraat Matbaası
(0.312) 384 73 44

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı
Bilanço Dergisi'ne aittir.
Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya
tamamı alıntı yapılamaz

Halil Kocacık...

Sakarya SMMM Odamızın uzun yıllardır Başkanlık görevini yürüten Halil Kocacık'ı kaybettik... Kocacık, meslek mücadelesinde büyük katkıları olan değerli bir isimdi. Samimiyetiyle, açık sözlülüğüyle herkesin sevgisini kazanmış değerli bir insanı erken kaybetmenin büyük üzüntüsünü yaşıyoruz.

Çok yönlü kişiliğiyle her alanda çok aktif olan Halil Başkan hem Sakaryalı'lar hem de meslek camiamız, yürekten inanıyorum ki hiç ama hiç unutmayacaklar...

***

***

Temmuz ayı ülkemiz açısından üzücü olayların yaşandığı bir dönem oldu. Bilimsel açıklamalara kulaklarını tıkayanlar, bunun bedelini hızlandırılmış tren faciasıyla, 38 insanımızın ölümüyle tüm toplumuza ödettiler.

Son yıllarda ülkemizde son derece yanlış bir anlayış iyice egemen olmaya başladı. Tüm eleştirilere, tüm görüşlere bazıları kulaklarını tıkıyorlar. *"Madem onlar karşı çıkıyorsa, biz doğru yoldayız"* mantığı ile birbiri ardına felaketlere sebep oluyorlar. Hızlandırılmış tren olayında insanlarımız bu yanlış anlayışın faturasını canlarıyla ödedi. Ekonomide ise bu anlayış ve yaklaşımların bedeli ülke kaynaklarının israfı ile sonuçlanıyor.

Sorumluların her durumda koltuklarını korumaları ise bilimsel gerçeklere, uyarılara kulaklarını tıkayanlara daha da cesaret veriyor.

Hızlandırılmış tren faciası bir ders oldu ama ortak akıl arayacak geleneklerin yerleşmesi için yeterli olmayacak.

Gelişmiş ülkelerde, bir olumsuzlukta ilgili bakan ya da bürokrat hemen istifa ediyor. Bu doğru gelenek umarım ülkemizde de bir gün yerleşir.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik. Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

HALİL KOCACIK'I KAYBETTİK

Kendisine tanrıdan rahmet camiamıza
ve tüm yakınlarına başsağlığı diliyoruz...

Karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede;

SM, SMMM ve YMM'lere yeni görevler geliyor

Karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede SM, SMMM ve YMM'lere yönelik yapılacak düzenlemelerle yeni yükümlülükler getirilecek. Yükümlü grupları arasına alınması ile SM ve SMMM ile YMM bankalar, özel finans kurumları, aracı kurumlar gibi müşterileri ile ilgili kimlik tespiti yapacak, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığına (MASAK) müşteri ile ilgili şüpheli işlem bildiriminde bulunacak ve tuttukları kayıtları en az 5 yıl muhafaza edecekler.

Mali Suçları Araştırma Kurulu, Mali Suçları Araştırma Uzmanı **Murat Kalem** tarafından yapılan "Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı İle Mücadele Metodolojisi Belgesi (AML/CFT Metodolojisi Belgesi) ve Bu Kapsamda Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirlere Getirilmesi Gereken Yükümlülükler" isimli çalışmada OECD bünyesinde bulunan FATF tarafından alınan kararlar ve bunların ülkemizde uygulanmasına yönelik çalışmalar değerlendirildi.

Murat Kalem'in yaptığı çalışma özetle şöyle;

Terörizmin finans kaynaklarından

biri olan karapara ve aklanması ile mücadele Birleşmiş Milletler, OECD bünyesinde kurulmuş bulunan FATF (Mali Eylem Görev Gücü), Avrupa Birliği gibi kuruluşların onlarca yıldır üzerinde durduğu ve bu konuda üye ülkelere yönelik olarak direktifler, tavsiyeler ve sözleşmelerin dikte edildiği bir konu olmuştur.

Bu gelişmeler terörün finansmanı ile mücadelenin karapara aklama ile birlikte yürütülmesine yol açmış, ülkemiz dahil 33 üyesi bulunan FATF, karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede tüm ülkelerin buluşma noktası olmuştur. OECD bünyesinde bağımsız olarak faaliyet gösteren FATF,

11 Eylül saldırılarının hemen akabinde terörün finansmanı konusunda ülkelerin yapması gerekenlerin belirtildiği **8 Özel Tavsiye**'yi yayınlamış, daha sonra ise karapara aklama ile mücadelenin anayasası olarak kabul edilen **40 Tavsiye**'yi yeniden gözden geçirerek Haziran 2003'te yayınlamıştır. Yayımlanan yeni 40 tavsiye, karapara aklama konusunda ülkelerin aldığı tedbirlerin birçoğunun terörizmin finansmanı konusunda da alınmasını gerektirmektedir. Şubat 2004'te ise FATF tarafından, 40 Tavsiye ve 8 Özel Tavsiye esas alınarak "Karapara aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Metodolojisi Belgesi (Anti-Money Laundering/Combating Terrorist Finan-

cing Methodology)" yayınlanmıştır.

FATF tarafından Şubat 2004'te kabul edilen ve ülkemizde 2006 yılının başında FATF tarafından karara aklama ve terörizmin finansmanı kapsamında yürütülecek denetim ve değerlendirmede kullanılacak olan AML/CFT Metodolojisi Belgesi ve sözkonusu belge kapsamında serbest muhasebeci ve mali müşavirler ile yeminli mali müşavirlere ülkemizde de çeşitli yükümlülükler getirilecek.

AML/CFT Metodolojisi Belgesinin Amacı ve Kapsamı

Karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele metodolojisi belgesinin temel amacı;

- FATF-FSRB¹ -IMF-Dünya Bankasının karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında ülkelerde yapacağı değerlendirmelerde ve denetimlerde temel araç olmak,
- Karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda ülkeler tarafından geliştirilen mevzuat, düzenleme, yükümlülükler konusunda sağlam bir yapının olup olmadığını tespit etmek,
- Ülkelerin FATF tavsiyeleri ile uyumunu değerlendirmek,
- Ülkelerde etkili bir karapara aklama ve terörizmin finansmanı mücadele sistemi kurulmasını sağlamaktır.

B- Kapsamı

AML/CFT Metodolojisi Belgesi,

FATF tarafından yayınlanan 40 Tavsiye ile terörizmin finansmanı konusunda yayınlanan 8 özel tavsiye temel alınarak hazırlanmıştır. FATF tarafından yayınlanan 40 Tavsiye ve 8 Özel Tavsiye'de ülkelerin yapması gereken asgari hususlara yer verilmektedir.

AML/CFT Metodolojisi Belgesi Kapsamında Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirlere(YMM) Getirilmesi Gereken Yükümlülükler

AML/CFT Metodolojisi Belgesi kapsamında bankalar, sigorta şirketleri, aracı kurumlar gibi mali kurumlara, emlak şirketleri, kumarhaneler gibi mali olmayan kurumlar ile avukatlar, serbest muhasebeci ve mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler gibi profesyonel hizmet sunan meslek sahiplerine yönelik birtakım yükümlülükler getirilmektedir. AML-CFT Metodolojisi Belgesi ile SM, SMMM ve YMM'lere, 4208 sayılı Kararın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun kapsamında getirilmesi gereken temel yükümlülükler şunlar olacaktır:

- a) Müşterini tanı prensibi ilkesi çerçevesinde kimlik tespiti ve kayıtların tutulması yükümlülüğü,
- b) Şüpheli işlem bildiriminde bulunma yükümlülüğü,
- c) Kayıtların saklanması.

Müşterini tanı prensibi ilkesi çerçevesinde kimlik tespiti ve kayıtların tutulması Yükümlülüğü²

AML-CFT Metodolojisi Belgesine

göre SM, SMMM ve YMM'ler müşterileri için;

- Gayrimenkul alım satımı işlemi;
- Para, menkul değer ve varlıkların idaresi işlemi;
- Banka, tasarruf veya menkul kıymet hesaplarının idaresi işlemi;
- Şirketlerin kurulması, faaliyette bulunması ve idaresi için gereken işlemlerin organizasyonu işlemi;
- Tüzel kişilerin kurulması, faaliyette bulunması yada idaresi işleri ve işletmenin tüzel kişiliğinin alım satımı işlemi,

yaptıklarında sözkonusu **müşterinin:**

- Kimlik tespiti ve teyidi,
- Lehdarın belirlenmesi,
- Tüzel kişiler ve ortaklıklarda mülkiyet ve denetim yapısının, gerçek hak sahibinin yada müşteriyi yönlendiren kişinin, tüzel kişiliği ve ilişkiyi denetleyen sorumlu kişilerin belirlenmesi,
- Müşteri adına yürütülen işlemin türü ve amacı hakkında bilgi edinilmesi,
- İş ilişkisi ve işlem süresince müşterinin takip ve incelemesinin sürdürülmesi,
- Yüksek risk kategorisindeki müşteriler ve iş ilişkileri için müşterini tanı ilkesi kapsamında kimlik tespiti ve kayıtlara

ilişkin güncellemelerin yapılması,

hususlarını yerine getireceklerdir.

Ayrıca, bu tür meslek sahipleri, görünürde yasal ve ekonomik amacı olmayan karmaşık, olağandışı, büyük ölçekli işlemlere özel dikkat göstererek, bu tür işlemlerin esasını ve amacını araştırarak, bulgularını yazılı kayda geçirecektir.

Şüpheli işlem bildiriminde bulunma yükümlülüğü³

AML-CFT Metodolojisi Belgesine göre SM, SMMM ve YMM'ler müşterileri için veya onlar adına;

- Gayrimenkul alım satımı,
- Para, menkul kıymet yada diğer varlıklarının idaresi işlemi,
- Banka, tasarruf veya menkul kıymet hesaplarının idaresi işlemi;
- Şirketlerin kurulması, faaliyetinde bulunması ve idaresi için gereken işlemlerin organizasyonu;
- Tüzel kişilerin kurulması, faaliyette bulunması yada idaresi işlemleri ve işletmenin tüzel kişiliğinin alım satımı işlemi yaptıklarında;

fonların yasadışı yollardan elde edildiği konusunda bir şüphe yada şüpheyi gerektirecek geçerli bir neden bulunması durumunda bu

şüphelerini derhal ve doğrudan mali istihbarat birimine bildirimleri (ülkemizde Mali Suçları Araştırma Kurulu-MASAK) gerekecek.

Bildirim yükümlülüğü aynı zamanda fonların, terörizm veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olan ya da bu amaçla kullanıldığından şüphe ya da şüpheyi gerektirecek geçerli nedenler bulunması durumunda da uygulanacak.

Tüm şüpheli işlemler, miktar şartı aranmaksızın teşebbüs aşaması dahil bildirilecek ve şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü, işlemlerin vergi nitelikli olup olmadığına bakılmaksızın uygulanacak.

Ayrıca bu meslek sahiplerinin, şüpheli bir işlemin veya ilgili bilgilerin mali istihbarat birimine bildirildiğini açıklamaları da kanun ile yasaklanacak.

Kayıtların saklanması⁴

AML-CFT Metodolojisi Belgesine göre SM, SMMM ve YMM'ler müşterileri ile ilgili;

- Ulusal ve uluslararası işlemlere ilişkin gerekli tüm kayıtları işlemin tamamlanmasını takiben,

- Kimlik tespiti verileri, hesap dosyaları ve ticari haberleşmeye ilişkin kayıtları hesabın kapanması ve iş ilişkisinin sona ermesini takiben,

en az 5 yıl saklayacak ve bu belgeleri yetkililere zamanında sunması gerekecek.

Önümüzdeki dönemde uluslararası kuruluşlar karapara aklama ve terörizmin finansmanı açısından ülkemize yönelik değerlendirme ve denetim ziyaretinde bulunacaktır. AML/CFT Metodolojisi Belgesi çerçevesinde yapılacak değerlendirmeler neticesinde ülkelere yönelik olarak yaptırımlar uygulanması da sözkonusu olabilecektir.

AML/CFT Metodolojisi Belgesinde ülkelere yönelik olarak karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede yapılması gereken hususlar tavsiye edilmektedir. Bu hususlardan birisi de mali kurumların yanında SM, SMMM ve YMM'lere getirilecek yükümlülüklerdir. Bu kapsamda, halen 4208 sayılı Kararın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'da yükümlü grupları arasında yer almayan SM, SMMM ve YMM'lerin yükümlü grupları arasına alınması gerekecek.

Yükümlü grupları arasına alınmasını müteakip serbest muhasebeci ve mali müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirlerde bankalar, özel finans kurumları, aracı kurumlar gibi müşterileri ile ilgili kimlik tespiti yapacak, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığına (MASAK) müşteri ile ilgili şüpheli işlem bildiriminde bulunacak ve tutukları kayıtları en az 5 yıl muhafaza edecekler.

1 FSRB: FATF Style Regional Bodies. FATF Benzeri Bölgesel Kuruluşlar demektir. Bölgesel bazda karapara aklama ve terörizmin finansmanı konularında ülke değerlendirmeleri yapmakta, çalışmalar yürütmektedir. Örnek: Asya Pasifik Grup(APG)

2 AML/CFT Methodology, s.23, 2004

3 AML/CFT Methodology, s.28, 2004

4 AML/CFT Methodology, s.21, 2004

Borsa'da yüz yatırımcı hisse senetlerinin yüzde 38'ine sahip

İMKB'de ilk on yatırımcı 2,3 milyar dolar portföy değeri ile toplam hisse senetlerinin yüzde 13'ünü elinde bulunduruyor. İlk yüz ise toplam hisse senetlerinin yüzde 38'ine sahip. İlk onda yer alan bireysel yatırımcılar borsada 38,7 milyon dolarla en düşük portföye sahip 404 bin yatırımcı ise 77 dolarla işlem yapıyor.

Sermaye Piyasası'nda işlem yapmak üzere Takasbank nezdinde 2 milyon 100 bin hesap açılmış bulunuyor. Bu hesapların 1 milyon 890 bini bireysel yatırımcılara ve 12 bin adedi kurumlara ait bulunuyor. Toplam açık hesapların yüzde 46'sında menkul kıymet bulunmuyor. Bakisiz hesaplar piyasadan çekilmiş yatırımcılara ait bulunuyor.

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği'nin Türkiye Sermaye Piyasası isimli çalışmasına göre, 2001 krizi yatırımcı sayısında önemli oranda gerilettiler. Ocak 2001'de 1,4 milyon adet ile en yüksek

seviyesine ulaşan bakiyeli hesap sayısı düzenli bir azalışla Ocak 2004 itibariyle 1 milyon 100 bin adete indi.

Bireysel ve tüzel tüm yatırımcılar portföy büyüklüklerine göre sıralandığında, ilk on yatırımcının 2,3 milyar dolar portföy değeri ile toplam hisse senetlerinin yüzde 13'ünü ellerinde bulunduruyorlar. 31 Ocak 2003 tarihli verilerde ise bu rakam yüzde 21 olarak gerçekleşti. 2 Ocak 2004 itibarı ile ilk on yatırımcının toplam hisse senetleri içindeki payının düşmesindeki en önemli sebep alt hesap detaylandırması.

Daha önce toplu olarak tek he-

sap altında izlenen yatırımcıların, alt hesaplarındaki yatırımcılar bazında takip edilmeye başlanmasıyla ilk on yatırımcının portföy değerleri de düştü.

En büyük portföye sahip ilk on yatırımcının dokuzu tüzel kişi olup, biri yerli gerçek kişi. Tüzel kişilerden bir tanesi yerli kurum, 3 tanesi yabancı fon, kalan 5 kurum ise yabancı tüzel kişi niteliğindeki banka ve aracı kurum gibi alt hesaplarında daha fazla müşteri bulandıran kurumlar. Dolayısıyla, söz konusu ilk on yatırımcı, gerçekte daha geniş bir yatırımcı kitlesini temsil ediyor.

Tüzel kişilerin dışında sadece

Portföy Büyüklüklerine Göre Toplam Yatırımcı Sayısı			
02.01.2004	Portföy Değeri (Milyar TL)	Portföy Değeri (Milyon \$)	Toplam P. Değeri Payı
10	3,195,107	2,282	13.26 %
100	9,160,865	6,543	38.03 %
1,000	16,247,641	11,605	67.44 %
10,000	19,564,850	13,975	81.21 %
100,000	22,648,697	16,198	94.01 %
500,000	24,046,392	17,176	99.81 %
906,718	24,091,214	17,208	100,00 %

Kaynak : Takasbank A.Ş.

bireysel yatırımcıların portföy büyüklükleri göz önüne alındığında ilk on yatırımcının toplam 387 milyon dolar tutarında hisse senedine sahip olduğu görülmekte. Dolayısıyla, kişi başına ortalama portföy büyüklüğü 38,7 milyon dolar olarak hesaplanmaktadır.

İlk 10 gerçek kişi, bireysel yatırımcıların portföylerinin yüzde 5,79'una sahipken, Takasbank'taki tüm hisselerin yüzde 2,25'ine sahip. Benzer şekilde, tüm bireysel yatırımcıların (904.030 kişi) tüm hisse senetleri içindeki payının yüzde 39 olduğu izlenmektedir.

Bireysel yatırımcılarda dikkati çeken bir diğer unsur portföy değeri en düşük olan yatırımcıların bulunduğu son satırda yer alıyor. En düşük portföye sahip 404.030 adet yatırımcının toplam portföy büyüklüğü 31,2

milyon dolardır. Bu kategorideki yatırımcıların kişi başına ortalama portföy büyüklüğü 77 dolar olarak hesaplanmaktadır.

Bunlardan 2.035'inin hesabı bakiyeli. Bakiyesiz hesap oranı yüzde 70'tir. Bakiyeli tüzel kişilerden 1.000 tanesi ise neredeyse tüm tüzel kişi portföylerine sahip olup kalan 1.035 şirketin hesaplarında toplam 1,6 milyon dolar tutarında menkul kıymet bulunmaktadır.

Anonim ve limited şirketler Takasbank'taki toplam hisse senetlerinin yüzde 35'ine sahip.

Yatırım fonları Takasbank'ta hesabı olan toplam 1.795 adet fon bulunmaktadır. Fakat bunların sadece 492 adedi (yüzde 27'si) bakiyeli. İlk 100 fon, toplam fon portföylerinin yüzde 84'ünü oluşturmaktadır.

Toplam hisse senedi portföyle-

rine bakıldığında ise yatırım fonlarının yüzde 24,4'lük payı olduğu görülmekte. Bu ağırlığın ise yabancı fonlara ait, yerli fonların toplamdaki payı ise sadece yüzde 1,6.

Bakiyesiz yatırımcılar hariç tutulduğunda, bakiyeli 906.718 yatırımcının yüzde 87'sinin 10 milyar TL'nin (7.140 dolar) altında portföye sahip olduğu ortaya çıkıyor. Bu yatırımcıların toplam 855 milyon dolar olan portföy büyüklüğü ise toplam hisse senetlerinin yüzde 5'ini oluşturmaktadır. Bu kategorideki yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü 1.089 dolardır.

Toplam yatırımcıların geriye kalan yüzde 13'ü ise hisse senetlerinin yüzde 95'ine sahip. Hisse senedi portföy konsantrasyonunun bu derece yüksek görünmesinde kurumların sahip olduğu portföylerin etkisi büyük.

Bakiyeli bireysel yatırımcı sayısı 904.030'dur. Bu toplamın yüzde 87'si 10 milyar TL'nin altında portföye sahip olan yatırımcılar. Portföy değerleri ise 854 milyon dolar ile toplam bireysel yatırımcı portföylerinin yüzde 13'ünü oluşturmaktadır.

10 milyar TL'nin üzerinde portföye sahip olan yatırımcılar toplam bireysel yatırımcıların yüzde 13'ünü (120.152 kişi)

Portföy Büyüklüklerine Göre Bireysel Yatırımcı Sayısı				
02.01.2004	Portföy Değeri (Milyar TL)	Portföy Değeri (Milyon \$)	Bireysel P. Değerine Oranı	Toplam P. Değeri Payı
10	541,348	387	5.79 %	2.25 %
100	1,317,755	941	14.09 %	5.47 %
1,000	2,745,885	1,961	29.37 %	11.40 %
10,000	4,998,255	3,570	53.46 %	20.75 %
100,000	7,929,203	5,664	84.81 %	32.91 %
500,000	9,306,112	6,647	99.53 %	38.63 %
904,030	9,349,830	6,678	100.00 %	38.81 %

Kaynak : Takasbank A.Ş.

oluşturmakta. Bu 120.000 kişi, toplam bireysel portföylerin yüzde 87'sine, tüm hisse senetlerinin ise yüzde 34'üne sahip.

1 trilyon TL'nin üzerinde hisse senedi portföyüne sahip olan 742 kişi var. bu kategoride kişi başına ortalama portföy büyüklüğü 2,4 milyon dolar'dır. Bu 742 kişi tüm hisse senetlerinin yüzde 10'una sahip.

Bakiyeli kurum sayısı 2.688'dir. Bu kurumların yüzde 39'unun portföyü 10 milyar TL'den az tutarda hisse senedinden oluşmakta. Bu kategorideki kurumların ortalama portföy büyüklüğü 910 dolardır.

1 trilyon TL'nin üzerinde hisse senedi portföyüne sahip 843 adet kurum, toplam kurum portföylerinin yüzde 98,6'sını

ellerinde bulundurmakta. Kurum başına ortalama portföy büyüklüğü ise 12,3 milyon dolardır. Bu 843 kurum toplam hisse senetlerinin yüzde 60,3'üne sahip. Buradaki kurumların bankalar, aracı kurumlar, yatırım fonları gibi çok daha geniş yatırımcı kitlesine hizmet veren kurumlar.

Portföy Değer Aralıklarına Göre Toplam Yatırımcı Sayısı				
Portföy Değeri (Milyar TL)	Toplam Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Milyar TL)	Portföy Değeri (Milyon \$)	PD Payı
0	769,810	0	0	0.00 %
< 10	784,928	1,196,934	855	4.97 %
11 - 50	94,619	1,997,786	1,427	8.29 %
51 - 100	13,958	966,166	690	4.01 %
101 - 500	10,459	2,066,736	1,476	8.58 %
501 - 1.000	1,169	812,718	581	3.37 %
1.000 >	1,585	17,050,874	12,179	70.78 %
904,030	9,349,830	6,678	100.00 %	38.81 %

Kaynak : Takasbank A.Ş.

Fon'a devredilen bankaların faturası 46 milyar dolar

1997 yılından bu yana, Tasarruf Mevduat Sigorta Fonuna devredilen 22 banka için toplam 46 milyar dolar kaynak aktarıldı. 46 milyar dolarlık batık banka faturasının, 37,1 milyar doları hazine tarafından karşılandı. Bugüne kadar bankalardan devralınan aktiflerin tasfiyesinden ise ancak 2,2 milyar dolar elde edilebildi.

Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu (TMSF) bünyesinde bulunan bankalara Fon tarafından aktarılan kaynakların toplamı, faiziyle birlikte 46 milyar dolara ulaştı. Tarihi değerlerle Fona devredilen bankaların maliyeti, 27,8 milyar dolar. Bunun 4,4 milyar doları Fonun normal faaliyet gelirlerinden, 1,8 milyar doları bankalardan devralınan aktiflerin satışı, tasfiyesi ve tahsilinden, 21,6 milyar doları ise, Hazine'den borçlanmak suretiyle gerçekleştirildi.

Hazine borcunun 15,5 milyar dolar tutarındaki işlemiş faizi ile Fon kaynaklarından bankalara aktarılan tutarın alternatif maliyeti olan 2,3 milyar dolar dikkate alındığında,

aktarılan toplam kaynak 46 milyar dolar düzeyine ulaşıyor.

Tarihi değerlerle 27,8 milyar dolar tutarındaki kaynak aktarımının 26,5 milyar doları; sermaye, sermaye benzeri kredi, ihtiyat, mevduat ve mevduat tazmini; 1,3 milyar doları, bu bankalardan alınan aktiflerin (gayrimenkul, iştirak, kredi) devir bedeli olarak Fon bankalarına aktarıldı. Aynı tutarların faizlendirilmiş veya değerlenmiş karşılıkları sırasıyla 42,2 ve 3,8 milyar dolar tutarında.

Fon bankalarından devralınan aktiflerin satışı ile kredilerin tahsilinden bugüne kadar yapılan tahsilatlar tarihi değerle 1,8 milyar dolar, faizlendirilmiş değerle ise 2,2 milyar dolar tutarında. Bu aktiflerden

30.06.2004 tarihine indirgenmiş değerlerle beklenen tahsilat tutarları ise, 6,2 milyar dolar olarak değerlendirildi.

Sorunlu bankalardan devralınmış ve halen Fon aktiflerinde yer alan aktiflerin satış veya tahsilinden beklenen gelirlerin bugüne indirgenmiş değerlerinin dahil edilmesi halinde; banka nihai çözümleme maliyetinin faizlendirilmiş ve bugünkü değerlerle 37,5 milyar dolar olarak gerçekleşmesi bekleniyor.

1997 yılından bu yana, bankalara aktarılan kaynakların toplamı, tarihi değerlerle 27,8 milyar dolar oldu. Bunun 4,4 milyar doları Fon normal faaliyet gelirlerinden, 1,8 milyar doları bankalardan devralınan aktiflerin satışı ve tahsilinden,

Fon Bankalarına Aktarılan Brüt Kaynak (Milyar USD)		
Aktarılan Brüt Kaynak	Aktarılan tutar	Faiziyle beraber
Hazine Kaynaklarından	21,6	37,1
Fon Kaynaklarından		
Fon faaliyet gelirlerinden	4,4	6,7
Bankalardan devralınan aktiflerin tasfiyesinden	1,8	2,2
Toplam	27,8	46

21,6 milyar doları ise Hazineden borçlanılmak suretiyle gerçekleştirildi. Hazine borcunun 15,5 milyar dolar tutarındaki işlemiş faizi ile Fon kaynaklarından bankalara aktarılan tutarın alternatif maliyeti olan 2,3 milyar dolar dikkate alındığında, aktarılan toplam kaynak fon alternatif maliyeti dahil 46 milyar dolar düzeyine ulaşmakta.

Tarihi değerlerle Fon bankalarına aktarılan 27,8 milyar dolar tutarındaki kaynağın 26,5 milyar doları sermaye, sermaye benzeri kredi, ihtiyat, mevduat ve mevduat tazmini olarak, 1,3 milyar doları ise bu bankalardan alınan sorunlu aktiflerin devir bedeli olarak aktarıldı. Aynı tutarların faizlendirilmiş veya değerlendirilmiş karşılıkları sırasıyla 42,2 ve 3,8 milyar dolar tutarında oluştu.

Fon bankalarından devralınan aktiflerin satışı ile kredilerin tahsilinden bugüne kadar yapılan tahsilatlar tarihi değerle 1,8 milyar dolar, faizlendirilmiş değerle ise 2,2 milyar dolar oldu. Bu aktiflerden 30 Mayıs 2004 tarihine indirgenmiş değerlerle beklenen tahsilat tutarları ise 6,2 milyar dolar olarak de-

ğerlendirildi. Fon bankalarından devralınan aktiflerin satış ve tahsilinden elde edilen gelirler brüt kaynak aktarımlarından düşüldüğünde; faizlendirilmemiş tarihi değerlerle banka çözümleme maliyeti 26 milyar dolar; faizlendirilmiş değerlerle ise, 43,8 milyar dolar olarak gerçekleşmekte.

Fon tarafından bankalara yapılan net kaynak aktarım hesabına, sorunlu bankalardan devralınmış ve halen fon aktiflerinde yer alan aktiflerin satış veya tahsilinden elde edilecek gelirlerin bugüne indirgenmiş değerlerinin dahil edilmesi halinde; faizlendirilmemiş tarihi değerlerle banka çözümleme maliyetinin 19,8 milyar dolar; faizlendirilmiş değerlerle ise 37,6 milyar dolar olarak gerçekleşmesi bekleniyor.

Fonun, bankalardan devraldığı aktiflerin tasfiyesinden bugünkü değerlere indirgenmiş olarak beklediği 6,2 milyar dolar, sahip olduğu 0,4 milyar dolar seviyesindeki hazır değerleri, 37,1 milyar dolar tutarındaki Hazine borcu ile birlikte değerlendirildiğinde, Fonun Hazineye olan borcunun 30 milyar do-

lar düzeyindeki kısmının çözülmesi gereği ortaya çıkıyor.

Nihai olarak Fon maliyetine dönüşen sorunlu bankalar devir zararlarının çok önemli bir kısmını Fon bankalarından hakim ortaklarca kullanılan krediler oluşturmakta. Tarihi olarak 23,2 milyar dolar tutarındaki devir zararının 17 milyar doları hakim ortaklarca kullanılan kredilerden kaynaklanmakta.

Çözümlenen ve çözümleme sürecindeki bankaların Fona tarihi değerlerle beklenen nihai maliyetlerinin bu bankaların devir zararlarına göre yüksek olmasının nedenleri TMSF tarafından yayımlanan raporda şöyle değerlendirilmekte: İlgili bankaların önemli bir bölümü 2000 ve 2001 yıllarında yaşanan krizler sırasında Fona devredilmişler ve/veya Fona devirlerinin ardından bu krizleri yaşamışlardır. Ayrıca anılan bankaların Fona devirlerine neden olan uygun olmayan bilanço yapıları fonlama maliyetlerini yükseltmiştir. Şubat 2001 tarihinde dalgalı kur rejimine geçilmesine bağlı olarak yüksek pozisyon açıkları ortaya çıkmış, yaşanan kriz nedeniyle Fona devir

öncesinde canlı olan kredilere de karşılık ayrılmak zorunda kalmıştır.

Çözümlenen ve çözümlenmekte olan bankaların brüt tarihi maliyetleri ile Fon tarafından tazmin ve tahsil edilen ve edilmesi beklenen tutarlar arasındaki fark, aşağıdaki nedenlerden kaynaklanmıştır: Hakim ortak kredilerinden kaynakla-

nan devir zararının önemli bir kısmını tazmin ve takibe konu olmasına rağmen karşılıksız bulunmaktadır. Bu nedenle Fonun maliyetlerinin tazmin ve tahsili, sorunlu bankalardan devralınan aktiflerin satış, tasfiye ve tahsili ile sınırlı kalmıştır.

Hukuki süreçte yaşanan sorunlar başta olmak üzere, çözümlenme sürecinde yaşanan ekonomik kriz ve

dalgalanmalar sürecin yeterince hızlı tamamlanmasına izin vermemiş, bu sırada Fon tarafından tasfiye, satış, tahsil yolları ile tazmin edilecek varlıkların değerlerinde düşüşler olmuştur.

Çözümleme süreci içinde Fon yeniden yapılandırılmış olmakla birlikte, idari ve mali özerkliği tam anlamıyla sağlanamamıştır.

Bankalar İtibariyle Devir Zararları ve Fon Maliyet Tablosu (Milyon USD)

Bankalar	Devir Zararları	Gerçekleşen Tahsilatlar		Beklenen Tahsilatlar		Net Fon Maliyeti	
		Tarihi	Faizli	Bugünkü Değer	Bugünkü Değer	Tarihi	Faizli
T.TİCARET	778	8	9	11	11	737	1.518
BANK EKSPRES	435	23	27	11	11	227	456
İTERBANK	1.269	12	14	224	224	2.624	4.417
EGEBANK	1.220	68	78	50	50	615	1.163
YURTBANK	656	21	23	23	23	263	517
YAŞARBANK	1.149	101	115	146	146	610	1.275
ESBANK	1.113	30	34	92	92	1.628	2.982
SÜMERBANK	470	91	155	233	233	2.339	4.429
BANK KAPİTAL	393	91	103	188	188	-219	-142
ETİBANK	698	176	240	603	603	792	2.118
DEMİRBANK	648	174	211	125	125	1.614	3.779
ULUSAL BANK	524	0	0	0	0	481	930
İKTİSAT BANKASI	1.954	122	140	254	254	1.616	3.238
KENTBANK	681	99	131	134	134	893	1.687
EGS BANK	545	22	27	55	55	258	581
SİTEBANK	53	4	5	7	7	20	61
TARİŞBANK	74	6	7	19	19	40	115
BAYINDIRBANK	116	23	26	117	117	625	1.141
TOPRAKBANK	880	56	64	227	227	215	499
PAMUKBANK	3.706	413	414	2.082	2.082	319	2.616
İMAR BANKASI	5.933	0	0	1.648	1.648	4.285	4.185
TOPLAM	23.295	1.540	1.823	6.250	6.250	19.981	37.564

Beş aylık cari açık 8.8 milyar dolar

Türkiye'nin cari işlemleri yılın ilk beş ayında 8 milyar 811 milyon dolar açık verdi. Mayıs ayında cari işlemler açığı 1 milyar 580 milyon dolara ulaştı. Beş aylık dönemde dış ticaret açığı yüzde 131 artarak 10 milyar 30 milyon dolara ulaştı.

Mayıs ayında 1.580 milyon dolar artan cari işlemler açığı, Ocak-Mayıs döneminde 8.811 milyon dolara ulaştı. Mayıs ayında 2.365 milyon dolar tutarında gerçekleşen dış ticaret açığının 958 milyon dolar tutarındaki net turizm geliriyle kısmen kapatıldı. 958 milyon dolar tutarındaki turizm gelirleri olmasaydı açık 2.3 milyar dolara yükselecekti. Türkiye yılın ilk beş ayındaki rakamlarla, yıl sonunda tarihinin en yüksek cari işlemler açığını verecek.

Dış Ticaret

2004 yılının ilk beş aylık verilerine göre dış ticaret açığı, yüzde 130,9 artarak 10.030 milyon dolara ulaştı. Bu artış, ihracat gelirleri yüzde 29,3 oranında artarak

23.123 milyon dolara ve bavul ticareti yüzde 14,3 artarak 1.604 milyon dolar olarak gerçekleşmesine rağmen, altın dahil ithalat harcamalarının yüzde 47,2 oranında artarak 36.958 milyon dolara ulaşmasından kaynaklandı.

Hizmetler dengesi, Ocak-Mayıs 2004 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 54 oranında artarak 2.477 milyon dolar tutarında fazla verdi. Beş aylık turizm gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 51,1 oranında artarak 3.651 milyon dolar olarak gerçekleşti. Bunun sonucunda net turizm gelirleri, yüzde 62,3 oranında artarak 2.717 milyon dolara ulaştı. Söz konusu dönemde ülkemizi ziyaret eden yabancı turist sayısındaki yüzde 52,6'lık artış dikkat çekici oldu ve

turizm gelirlerindeki artışın kaynağını oluşturdu.

Hizmetler başlığının diğer önemli bir kalemi olan taşımacılık kalemi incelendiğinde ise gelirler, 2003 yılının Ocak-Mayıs dönemine göre yüzde 22,1 oranında artarken, ithalattaki artışa paralel olarak taşımacılık kaleminin bir alt kalemi olan navlun giderlerinde gözlenen yüzde 54,7'lik artıştan dolayı taşımacılık giderleri yüzde 45,6 oranında artmış; böylece net taşımacılık giderleri, 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 269 milyon dolar artarak 422 milyon dolara yükseldi.

Yatırım Geliri

2003 Ocak-Mayıs döneminde 2.443 milyon dolar, 2004 yılı

Seçilmiş Kalemler-Dış Ticaret (Milyon ABD doları)	Ocak-Mayıs 2003	Ocak-Mayıs 2004	% Değişim
İhracat FOB	17.888	23.123	29,3
Bavul Ticareti	1.403	1.604	14,3
İthalat CIF	-25.111	-36.958	47,2
<i>(Altın İthalatı)</i>	-922	-1.389	50,7
Dış Ticaret Dengesi	-4.344	-10.030	130,9

Ocak-Mayıs döneminde ise 2.402 milyon dolar çıkışla sonuçlanan yatırım geliri dengesinin altında yer alan doğrudan yatırım gelirleri, portföy yatırım gelirleri ve diğer yatırım gelirlerindeki net çıkışlar, 2004 yılı Mayıs ayında sırasıyla 64, 68 ve 389 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Ocak-Mayıs 2004 döneminde, diğer yatırımlar altında yer alan uzun ve kısa vadeli kredilere ilişkin faiz giderleri, 2003 yılının aynı dönemine göre yüzde 16,2 oranında azalarak 1.650 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Cari Transferler

Bir önceki yılın Ocak-Mayıs dönemiyle karşılaştırıldığında cari transferler, 2004 yılının ilk beş aylık döneminde yüzde 42,3 oranında artarak 1.144 milyon dolar oldu. Alt kalemler itibariyle incelendiğinde, işçi gelirleri ve bedelsiz ithalattan kaynaklanan girişler sırasıyla yüzde 36,8 ve yüzde 84,1 oranında artarak 320 ve 764 milyon dolar olarak gerçekleşti.

2004 yılının Ocak-Mayıs döneminde finans hesaplarında ger-

çekleşen net sermaye girişi, bir önceki seneye göre yüzde 91,4 artışla 6.318 milyon dolar oldu. Doğrudan yatırımlar kalemi altında, Türkiye'deki yabancı sermayeli şirketlerin yurtdışındaki ortaklarından kullandıkları kredileri de içeren yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırımlar, bir önceki yılın Ocak-Mayıs döneminde 186 milyon dolar olarak gerçekleşirken bu yılın aynı döneminde 520 milyon dolara ulaştı. Bu tutarın 68 milyon doları, Türkiye'deki yabancı sermayeli şirketlerin yurtdışındaki ortaklarından kullandıkları kredilerin net tutarını oluşturmaktadır.

Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırımlarda ise 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde net 172 milyon dolar, 2004 yılının aynı döneminde de net 355 milyon dolar artış gerçekleştirdi. Bu gelişmeler sonucunda, 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde doğrudan yatırımlar kaleminde net 165 milyon dolar giriş gerçekleşti.

Portföy yatırımlarında, 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde 225 milyon doları net sermaye girişi göz-

lemelenirken, 2004 yılının aynı döneminde 2.031 milyon dolar net sermaye girişi gerçekleşti. Alt kalemler itibariyle incelendiğinde, varlıklar başlığı altında, yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında menkul değer alım-satımları 2003 Ocak-Mayıs döneminde 135 milyon doları net alımla, 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise 445 milyon dolar net satımla sonuçlandı.

Yurtdışında yerleşik kişiler, Mayıs ayında hisse senedi piyasasında 60 milyon dolar net satım gerçekleştiren, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında 199 milyon dolar net alım gerçekleştirdiler. 2004 yılının Ocak-Mayıs döneminde ise söz konusu piyasalarda sırasıyla 347 milyon ve 1.250 milyon dolar net alım gerçekleşti.

Rezerv Varlıklar

Finans hesaplarının son kalemi olan rezerv varlıkların içinde bulunan resmi rezervler, 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde 52 milyon dolar artarken 2004 yılının aynı döneminde 80 milyon dolar arttı.

Borç stoku 303 katrilyona yükseldi

Konsolide bütçe iç borç stoku 209 katrilyon ve dış borç stoku da 63,5 milyar dolar oldu. Hazine garantili dış borç stoku, 138 milyon dolar olarak gerçekleşti. Borç stoku içinde en büyük payı yüzde 41 ile iç piyasaya ve yüzde 27 ile kamu kesimine olan borçlar oluşturdu. Dış borçlanma oranı ise yüzde 31 olarak gerçekleşti.

2004 yılı haziran ayı sonunu itibariyle konsolide bütçe iç ve dış borç stoku 303 katrilyona yükseldi. Konsolide Bütçe toplam borç stoku, 2004 Mayıs sonuna göre 60,4 trilyon lira tutarında artış göstererek 303,4 katrilyon liraya ulaştı. Bu miktarın 171 katrilyon lira tutarındaki kısmı Türk Lirası cinsinden, 120,5 katrilyon lira tutarındaki kısmı döviz cinsinden ve geriye kalan 11,9 katrilyon lira tutarındaki kısmı ise dövize endeksli borçlardan oluştu.

2004 Haziran ayı içerisinde iç borç stokunda 690 trilyon lira tutarında azalış, dış borç sto-

kunda ise 750,4 trilyon lira artış gerçekleşti.

Konsolide Bütçe toplam borç stoku ABD doları cinsinden ifade edildiğinde ise 2004 haziran sonu itibariyle bir önceki ay sonuna göre 38,1 milyon dolar azalarak 204,2 milyar dolara geriledi. Bu azalışın bileşenlerine bakıldığında, haziran ayı içerisinde iç borç stokunda 518,9 milyon dolar tutarında azalış, dış borç stokunda ise 480,8 milyon dolar tutarında artış gerçekleşti.

2004 Haziran sonu itibariyle toplam borç stoku içinde en büyük payı, yüzde 41 ile iç pi-

yasaya ve yüzde 27 ile kamu kesimine olan borçlar oluşturdu. Dış borçların ağırlığı ise yüzde 31 olarak gerçekleşti.

2004 Haziran sonu iç borç stoku, 2004 Mayıs sonuna göre, 690 trilyon lira azalış göstererek 209,1 katrilyon lira olarak gerçekleşti. Haziran ayı içerisinde yapılan toplam 8,9 katrilyon liralık anapara ödemesine karşılık gerçekleştirilen 7,7 katrilyon liralık borçlanma ve ilgili dönemde oluşan net 511,6 trilyon lira tutarındaki kur artışı ile birlikte iç borç stoku net 690 trilyon lira azaldı.

KAMU NET BORÇ STOKU				
	2000	2001	2002	2003
Toplam Kamu Net Borç Stoku (I-II-III-IV)	72.170	160.593	216.361	251.326
I- Toplam Kamu Borç Stoku (Brüt)	86.186	190.602	257.621	297.618
A- İç Borç	54.152	125.458	154.798	201.319
Konsolide Bütçe	51.536	122.157	149.870	194.387
Diğer Kamu	2.616	3.300	4.928	6.932
B- Dış Borç	32.034	65.144	102.823	96.299
Konsolide Bütçe	27.205	55.782	92.883	88.549
Diğer Kamu	4.829	9.363	9.940	7.751
II- Merkez Bankası Net Varlıkları	11.004	22.854	25.375	24.733
Net Dış Varlıklar	7.598	-2.324	13.660	17.262
Diğer Varlık ve Yükümlülükler (Net)	3.406	25.178	11.715	7.471
III- Kamu Mevduatı	2.650	4.973	10.930	12.653
Konsolide Bütçe	1.040	1.213	5.098	5.062
Diğer Kamu	1.610	3.760	5.832	7.591
IV-İşsizlik Sigortası Fonu Net Varlıkları	362	2.182	4.954	8.905
Net İç Borç Stoku	47.734	93.125	127.199	172.289

Haziran ayı içerisinde nakit imkanı sağlayan senetlere ilişkin net 81,5 trilyon lira ödeme gerçekleştirildi. Söz konusu dönemde, döviz cinsi ve dövize endeksli nakit imkanı sağlayan senetlerin kur farklarından oluşan net 164,8 trilyon liralık artış ile birlikte nakit imkanı sağlayan senetlere ait borç stoku net 83,3 trilyon lira arttı.

Özel tertip senetlere ilişkin net 1,1 katrilyon lira ödeme gerçekleştirilmiş olup döviz cinsi ve dövize endeksli özel tertip senetlerin kur farklarından kaynaklanan net 346,8 trilyon lira kur artışı ile birlikte özel

tertip senetlere ait borç stokundaki toplam azalış net 773,3 trilyon lira oldu.

ABD doları cinsinden ifade edildiğinde, bu dönem içerisinde iç borç stokunda net 464,4 milyon dolar azalış gerçekleşmiş olup 54,5 milyon dolar tutarında kur hareketlerinden kaynaklanan azalış ile birlikte iç borç stoku toplam 518,9 milyon dolar tutarında azaldı.

2004 Haziran sonu dış borç stoku, 2004 Mayıs sonuna göre 480,8 milyon ABD doları tutarında artış göstererek 63,5

milyar ABD doları tutarında gerçekleşti.

Dönem içinde yaklaşık 924,9 milyon dolar tutarında dış borç kullanımı ve 362,6 milyon dolar tutarında dış borç anapara ödemesi gerçekleşti. Sonuç olarak dönem içinde 562,3 milyon doları tutarında net kullanım yapıldı. Haziran ayı içerisinde dolar cinsinden ifade edilen dış borç stokunda kur hareketlerinden kaynaklanan 81,5 milyon dolar tutarında artış gerçekleşti.

Hazine garantili dış borç stoku, 2004 Mart sonu itibariyle

2003 yıl sonuna göre 138 milyon dolar tutarında azalarak 5,6 milyar dolar olarak gerçekleşti. 2004 birinci üç aylık dönem içerisinde yerel yönetimler, kamu iktisadi teşebbüsleri, kalkınma ve yatırım bankaları ve bütçe

dışı fonlar'a ait Hazine garantili borç stoklarında sırasıyla 54 milyon, 39 milyon, 25 milyon ve 20 milyon dolar tutarında azalma gerçekleşti.

2004 Mart sonu itibariyle Hazine garantili dış borç stoku içinde en büyük pay, yüzde

55,4 ile kamu iktisadi teşebbüsleri'ne ait. 2004 mart sonu itibariyle, Hazine garantili dış borç stokunun vade yapısına bakıldığında, en büyük payın yüzde 40,3 ile 5-10 yıl vadeli borçlara, 1-5 yıl vadeli borçların payı yüzde 27,4 , 10 yıldan

fazla vadeli borçların payı yüzde 24,6 , 1 yıldan az vadeli borçların payı ise yüzde 7,7 düzeyinde.

2004 birinci üç aylık dönem içerisinde Hazine garantisi ile 607 milyon dolar tutarında dış kredi sağlandı. Diğer taraftan 2004 yılının ikinci, üçüncü ve dördün-

cü üç aylık döneminde, kuruluşlar tarafından 183 milyon doları faiz, 1,1 milyar doları anapara olmak üzere toplam 1,3 milyar dolar tutarında Hazine garantili dış borç geri ödemesi gerçekleştirilmesi öngörüldü.

Konsolide Bütçe	2004 Haziran		
	Miktar (Katrilyon TL)	Miktar (Milyar USD)	Yüzde (%)
Alacaklıya Göre	303,4	204,2	100
İç Borç Stoku	209,1	140,7	69
Piyasa	125,7	84,6	41
Kamu Kesimi	83,4	56,1	27
Dış Borç Stoku	94,3	63,5	31
Kredi	53,9	36,3	18
Uluslararası Kuruluşlar	35,8	24,1	12
(IMF Kredisi)	(25,2)	(17,0)	8
Hükümet Kuruluşları	9,6	6,5	3
Ticari Bankalar	8,5	5,7	3
Tahvil	40,4	27,2	13

Dünya yeni finansal raporlama standartlarına hazırlanıyor

1 Ocak 2005'ten itibaren, AB içinde bulunan 7.000 şirket, finansal tablolarını, eski adıyla Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS) yeni adıyla Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na (IFRS) göre hazırlayacak.

Muhasebe skandallarıyla birlikte tartışılmaya açılan standartlarda yeni bir dönem 2005 yılından itibaren başlayacak. Avrupa Birliği bünyesindeki ülkeler 2005 yılından itibaren Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını uygulayacak. Avustralya da aynı koşulları ve 2005 tarihini kendi kurallarına adapte etmiş durumda. Kanada, Rusya, Japonya ve Çin standartlarını dönüştürme konusunda çalışıyor. Uluslararası Muhasebe Gelişimi Forumu tarafından Aralık 2002'de 59 ülkede yapılan araştırmaya göre, yüzde 95'i IFRS'yi adapte ettiklerini ya da bunu gerçek-

leşirmeyi düşündüklerini ve yüzde 39'u da adaptasyon ve uyum için yasal düzenlemelere başladıklarını bildirmiş durumda.

ABD'de, FASB (Finansal Muhasebe Standartları Prensipleri) en öncelikli amaçlarının US GAAP (ABD Genel Kabul Görmüş Muhasebe Kuralları) ile IFRS arasında yakınsama olduğunu duyurmuştu. Amerikalı otoriteler, eninde sonunda bir yakınsamanın olacağını belirtiyorlar. Küresel pazarda, tek bir yüksek kaliteli standardın yararları konusunda tartışmayan yetkililer için asıl sorun bunun ne zaman gerçekleşeceği.

Avrupa ve Asya'nın genelinde,

yeni kurallarla beraber IFRS'ler, finansal tabloların sınırların ötesinde direkt olarak karşılaştırılabilmesine olanak sağlayacak. Uzmanlar genel olarak, IFRS'nin, şu anda yürürlükte olan ulusal standartlara göre kar ve zararı daha gerçekçi bir biçimde yansıtaacağı konusunda hemfikir. IFRS'ye uyum sağlama çoğu zaman pahalı ve zaman alıcı bir süreç, fakat pek çok şirket dönüşümün; sermayeye ulaşmayı kolaylaştıracağını, sermaye artırma maliyetlerini düşüreceğini, sermayedar ilişkilerini geliştireceğini, şeffaflığı ve karşılaştırılabilirliği geliştireceğini keşfetmiş durumda. Geçen Eylül ayında,

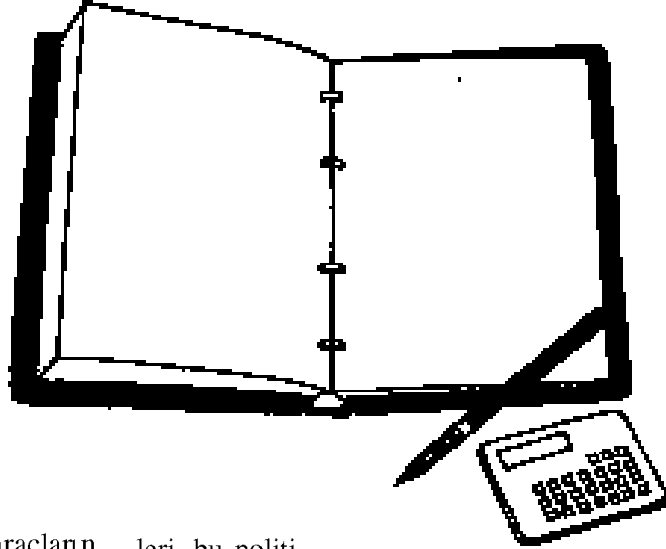
Avrupa Komisyonu resmi olarak IFRS'leri onaylamak üzere bazı düzenlemeleri devreye soktu. Avrupa Komisyonu'nun bu hamlesi, 2002 yılında Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi tarafından kabul edilen genel IFRS kurallarına göre, 2005 yılından itibaren AB'de kayıtlı şirketlerin bu standartlara uyma zorunluluğunun onaylanması anlamına geliyor.

AB Komisyonu'nun Uluslararası muhasebe standartları ve bunların yorumlarına ilişkin kanunu 1.500 sayfa. Bu kanun içinde IASB'nin halen revizyon çalışmaları sürdüğü 32 ve 39 numaralı

standartlar (finansal araçların muhasebeleştirilmesi ve gösterilmesi) bulunmuyor. AB üyesi ülkeler IFRS kapsamını tescil olmamış şirketleri de kapsayacak şekilde genişletme opsiyonuna sahipler.

Düzenlemeler, ABD ile ticaret yapan ve US GAAP kullanan şirketler için geçici bir muafiyet tanıyor. Fakat bu kurumların da Ocak 2007 tarihinden itibaren uluslararası standartlara uymaları bekleniyor.

Novartis, Roche Grup, Nestle SA ve Allianz Grup gibi pek çok Avrupalı uluslararası şirket uzun süre önce IFRS dönüşümünü tamamladı. Bir Finlandiya şirketi olan Nokia, bu standartları uygulayan ilk küresel şirket. 1987'de Londra Borsası'na kota olurken IAS'ye geçişin şirketin politikalarının ayrılmaz bir parçası olduğunu belirten Nokia yetkili-

leri, bu politikanın 1994'te de New York Borsası'na kota olma-ya ivme kazandırdığını belirtiyorlar.

Avrupa GAAP'a yakalandı

Avrupa GAAP'larının (Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri) uluslararası Muhasebe standartlarına dönüştürülmesindeki sorun, ülkeden ülkeye değişmekte. Pek çok Avrupa şirketi 2005 ile ilgili olarak karmaşa yaşamakta. Yetkililer,

Alman ya da Fransız GAAP'dan IAS'ye geçmenin çok zor olduğunu çünkü bunların tamamen farklı prensiplere dayandığını belirtiyorlar. IAS'ye geçişteki zorluk ayrıca sektörden sektöre ve şirketten şirkete göre de değişiyor.

Ayrıca, ulusal GAAP'lar tam anlamıyla ortadan kalkmayacak. Avrupa'daki pek çok kayıtlı şirket, hem yerel

hem de uluslararası şartları karşılayabilmek için iki ayrı kayıt tutmak zorunda olacak. Konsolide bilançoların, IAS'a göre hazırlanması gerekirken, şahsi mali tabloların hala yerel GAAP'a göre hazırlanması gerekecek.

Şirketler aynı zamanda bilgisayar sistemlerini IAS'ye dönüşüm ve paralel muhasebe kaydı tutabilecek şekilde değiştirecekler.

ABD'nin etkisi

Göreceli olarak daha az sayıda ABD şirketinin direkt olarak 2005'ten etkilenecek olmasına karşın, tüm Amerikan şirketleri bu sınır ötesi yakınsama konusunda tetikte duruyor. AB için-

de kayıtlı çokuluslu şirketlerin Amerika şubeleri için 2005 gerçekten bir son tarih. Bu şirketlerin pek çoğu IFRS uygulamasının tam ortasında yer alacak. Amerikalı yetkililer, Amerikan şirketlerinin 2005 tarihinden çok az etkileneceğini, ancak uluslararası alanda kolları olan Amerikan şirketlerinin bu yeni kurallara uymak durumunda kalacağını belirtiyor. Tüm ABD şirketler, standartların rakiplerinin adaptasyondan sonraki durumlarını nasıl etkileyeceğini ve asıl olarak eninde sonunda yakınsama sağlandığında bunun kendilerine ne getireceğini dikkate alacaklar.

Ekim 2002'de IASB ve FASB resmi olarak yakınsama konusunda çalışma planlarını açıklamışlardı. Fakat anlaşma kolay sağlanamayacakmış gibi gözüküyor. IASB tarafından yürütülen bazı projeler (IAS 39 finansal araçlar ve sigorta sözleşmeleri) oldukça polemik yaratıyor. Bu projeler, ABD GAAP'ın izin vermediği, kur riskini azaltmaya yönelik vadeli işlemlerini ve sigorta yükümlülüklerinin rayiç bedelinin saptanmasını kapsıyor. Özellikle ikinci konu, ABD GAAP'tan kökten ayrı, çünkü Amerika'da sigorta rezervlerinde ve mülklerde indirime izin verilmiyor ve tüm sağlık poliçeleri amortisman

maliyet yaklaşımına göre değerlendiriliyor.

2001 yılında IAS 39'u uygulamaya başlayan Nokia yetkilileri, hem IAS hem de ABD GAAP'ın ayrı ayrı değişiklikler gerçekleştirilmesi nedeniyle, IAS 39 ile muhasebe standartları konusunda bir yakınsama ve uyum sağlanmadığını söylüyor. Bu, özellikle yatırımcılar ve şirketler için kötü bir durum, çünkü farklı ülkelerdeki şirketlerini kolayca karşılaştıramayacaklar.

IASB Ağustos 2003 tarihinde IAS 39'da değişiklik öneren bir taslak yayınlamıştı. Her iki standart da Aralık 2003 tarihinde yayınlandı ancak IASB bu ay içinde (Temmuz 2004) IAS 39 üzerinde tadil öneren bir taslağı görüşe açtı.

Avrupa'nın dışındaki gelişmeler

IFRS'ye geçiş hareketinin başı Avrupa'da çekilse de bu aslında küresel bir hareket. AB'nin hamlesi, adaptasyonu hızlandırmak isteyen diğer ülkeler tarafından da izleniyor. Avustralya tüm kayıtlı şirketlerinin zorunlu olarak 1 Ocak 2005'ten itibaren IFRS'leri kullanacağını duyurdu. 2002 Temmuz ayında Kanada Sermaye Piyasası Kurulu, ülkede faaliyette bulunan kayıtlı belli başlı yabancı şirketlerin,

Kanada GAAP'ları aranmaksızın 2005'ten itibaren IFRS'leri kullanmaları konusunda kamuoyuna başvurdu. 2002 Eylül ayında Rusya maliye bakanlığı, 2004 ile birlikte 23 IFRS kurallının ülkede zorunlu olarak uygulanacağını duyurmuştu.

Bazı ülkeler mevcut uygulamaları zaten IFRS'ye benzediği için geçiş ve uyum sürecini daha çabuk tamamlıyor. Örneğin sigorta muhasebeleştirme standartları, rayiç değer standardına benzeyen Kanada ve Avustralya hızlı bir dönüşüm için daha hevesli gözüküyor. Aslında Avustralya rayiç değer ile ilgili standartları IASB'den daha çabuk adapte ediyor.

IFRS adaptasyon gelişimi Avrupa dışında teoride oldukça iyi gidiyor. Bazı kısımları Asya piyasaları için şimdilik çok iyi olmasa da Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika, IFRS'leri kendi standartları gibi görüyorlar. Sonunda Amerika da IFRS'leri kabul edecek ya da artık ABD GAAP ile IFRS arasında bir fark kalmayacak.

IASB ve FASB anlaşmasının tamamlanması için 2006 yılı hedeflenmiş durumda. Bu tarih itibarıyla Amerikan şirketleri de aynı adaptasyon süreçlerini yaşayacaklar.

Döviz kuru değişimleri ve dış ticaret üzerine etkileri

Son zamanlarda gerek ülkemizde gerekse bir çok gelişmiş ülkede dış ticaret açıkları ve cari işlemler dengesi en güncel tartışma konularının başında geliyor. Birleşmiş Milletler dünya ekonomisi ve beklentileri değerlendirdiği 2004 raporunda döviz kuru değişimleri ve ticaret dengesizliklerinin ekonomiye yansımalarını analiz etti.

Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın yeni yayımlanmış olan "Dünya Ekonomik Durumu ve Beklentiler 2004"⁽¹⁾ isimli Raporunda yer alan 'Döviz Kuru Değişimleri ve Ticaret Dengesizlikleri' başlıklı bölümün çevirisi; halen aşırı değerlenmiş yerli para, bu durumun getirdiği ithalat patlaması, çığ gibi büyüyen dış ticaret ve cari işlemler hesabı açıkları ve ihracatçılarla yerli üreticilerin düşük döviz kurlarından yakınmalarıyla bir süredir önem ve güncellik kazanmış bir konuya getireceği açıklamalar nedeniyle aşağıda verilmektedir:

Döviz kurlarında meydana gelen bir değişiklik ülkeler arasında fiyat düzeylerini ve görece satınalma güçlerini değiştirir ve gelir ve servet üzerinde oluşturduğu etkilerle harcamaların yabancı mallar ve yerli mallar arasında, birinden di-

ğerine, kaymasına, ikame edilmesine neden olur: Yabancı malların yerli para cinsinden yükselen fiyatlarının, parası değer yitiren ülkede insanları, daha fazla yerli malı ve daha az ithal malı almaya yönlendirdiği, buna karşılık parası değer kazanan ülkede de bunun tersi bir davranışa yönelttiği farzedilir. Değişik ülke malları arasında yaşanan bu birinden diğerine kaymanın, ikame etkisinin ülkeler arasında cari işlemler hesabı dengesi oluşması için gereken ayarlamaları sağlaması beklenir. Mamafih yaşanan deneyimlere ve teorik görüşlere kulak verilirse, her ikisi de, döviz kuru değişikliklerinin, harcamaları bir ülkenin malından diğerine kaydırmasının ölçüsü konusunda farklı fikir beyan ederler.

Çoğu durumlarda uygulamada da gözlemlendiği ve bazı ekonomik

teorilerle de açıklandığı üzere, bir döviz kuru değişikliğinin, ithal edilen malların iç piyasadaki fiyatları üzerinde hemen bir değişikliğe yol açması mutlaka gereklidir. Örneğin, '**piyasaya göre fiyatlandırma teorisi**'ne göre, mamul, özellikle markalı ürünlerin ihracatçıları, kendi yerli paralarının değer kazanması durumu ile karşılaştıklarında, fiyatlarını yabancı para (ithalatçı ülkenin parası) cinsinden yükseltmek yerine, yabancı piyasalardaki pazar paylarını korumak için kendi kar marjlarını düşürmeyi yeğ tutarlar. Benzer şekilde '**yerli para fiyatlandırması teorisi**'ne göre de, ihracatçılar sadece değişik piyasalar arasında fiyat ayırmacılığına gitmez, fakat aynı zamanda mallarına olan talebi sabit fiyatlardan karşılayabilmek için, kendi ihraç fiyatlarını, ihraç pazarında, en azından kısa vadede,

(1) World Economic Situation and Prospects 2004, United Nations, S. 9.

sabit tutmak üzere, ihracat yapılan ülkenin parası cinsinden belirlerler.

Çokuluslu şirketler kendi mallarının imalat süreçlerinin düşük katma değerli aşamalarını geliştirmekte olan ülkelerde, yüksek katma değer yaratan aşamalarını ise geliştirmiş ülkelerde yapacak şekilde, üretim tesislerinin yerleşimini yaparlar. Bu nedenle birçok nihai tüketim malının gelişmiş ülkelerdeki perakende satış fiyatı genellikle, üretim ve dağıtım aşamasının diğer aşamaları için öngörülmesi olan karlar nedeniyle, o malı ihraç etmekte olan ülkede yaratılan katma değerlerin birkaç katından yüksek olur. Böyle bir durumda, ihracatta bulunan geliştirmekte olan ülkenin parası büyük bir devalüasyona maruz kalsa bile bunun, o nihai malın fiyatı üzerindeki etkisi gayet cüzi olacaktır.

Döviz kurunda bir değişiklik, bazı hallerde, sadece ithal malların fiyatları üzerinde etkili olmaz, fakat aynı zamanda genel fiyat seviyesi ve enflasyon haddi üzerinde de etkili olur. Bu durum özellikle, bilhassa onlar döviz kurunu, parasal politika çerçevesinde enflasyonu önleyici bir çapa olarak kullanıyorlarsa söz konusudur. (Türkiye'nin Aralık 1999 ayında IMF ile yapmış olduğu 17. Stand by Anlaşması uyarınca Şubat 2001 krizine kadar uygulamış olduğu 'döviz kuru çapası' politikası) Bu durumda döviz kuru değişmelerinin (yükselmelerinin) genel enflasyon düzeyine yansımaları, sadece ithal malları fiyatlarının yükselmesi yoluyla olmaz, fakat aynı zamanda enflasyonist

beklentiler oluşması suretiyle de olur. Böyle bir süreç Latin Amerika'da yaşanmış olan enflasyonları karakterize etmek için kullanılmıştır, bununla beraber yakın geçmiş dönemde yaşanmış olan deneyimler enflasyonist beklentilerin öneminin büyük ölçüde zayıflamış olduğu izlenimini vermektedir. Döviz kurunda bir değişiklik, genel fiyat seviyesinde büyük ve ani bir değişikliğe yol açıyorsa, ithal mallarının görece fiyatlarındaki değişikliğin çapı küçülecektir.

Döviz kurundaki bir değişiklik ithal mallarının görece fiyatlarında bir değişikliğe yol açsa dahi, tüketicilerin ve firmaların harcamalarını yerli ve ithal mallar arasında yeniden dağıtmaları, tahsis etmeleri yine de talep elastikiyetine bağlı olacaktır. Bu alanda gerçek hayatta karşı karşıya bulunulan vakıta, "**esneklik kötümserliği**" diye bir olayın varlığına işaret etmektedir ki açıkçası, ithalatın görece fiyatlarındaki bir değişmeye karşı fazla duyarlı bulunmadığı yolundaki bu inamış bir çok durumda geçerliliğini korumaktadır.

Döviz kuru değişikliği alanında en kötü senaryo, döviz kurundaki bir değişikliğin etkilerinin ithal malların fiyatlarına az ve gecikmeyle ayrıca genel fiyat seviyesine önemli şekilde yansıdığı bir durumda ithal mallarına olan talep esnekliğinin düşük olmasıdır ki, bu koşullar altında döviz kuru değişikliği, tüketicilerin ve firmaların harcamalarını, ithal mallarından yerli mallara kaydırmalarına yol açmayacak ve bu şekilde ülkeler arasındaki cari işlemler hesabı açıklarının denge-

lenmesinde gerekli etkiyi gösteremeyecektir. Doların değer yitiminde olduğu son iki yıllık dönem boyunca ABD'nin cari işlemler açığının giderek genişlemekte olması, en azından kısa vadede, bu argümanın doğruluğunu ortaya koyar gibi gözükmektedir. Uzun dönemde, görece fiyatlarındaki değişikliklere karşı olan duyarlılık yükseltilir ve cari açık küçülebilir. (J-çığı olarak bilinen etki)

Döviz kurundaki değişikliklerin yol açtığı fiyat etkilerine '**gelir**' ve '**servet**' etkileri de eşlik edecektir. İthalat hacminin ve yabancı paralar cinsinden dış yükümlülüklerin yüksek olduğu geliştirmekte olan ülkelerin durumunda, bu gelir ve servet etkilerinin çok büyük olması muhtemeldir. Gelir ve servetteki azalmaların, görece fiyat değişiklikleri sonucu yerli malların ithal mallar yerine ikame edilmesi sürecini güçlendirmesi hususu genellikle önem taşır. Genelde servette olan değişimlerin doğrudan ve dolaylı etkilerinin, sadece görece fiyatlarındaki meydana gelmiş olan değişim sonucu ortaya çıkan ikame etkisinden büyük olması olasıdır.

Bir çok ülke gerek döviz rezervi şeklinde gerek özel sektörde menkul kıymet olarak Dolar cinsinden menkul kıymet tuttuğu, muhafaza ettiği cihetle, doların değerindeki bir gerileme, (dolar tutanların) servetini azaltır ve dolayısıyla diğer ülkelerden yapılan ithalat üzerindeki harcamalar dahil tüm harcamaların (gelir elastikiyeti çok düşük olan zorunlu mallar dışında) düşürülmesine yol açar.

AB'nin yeni vatandaşlarına, eski sınırlar

Avrupa Birliği yeni üye olan ülke vatandaşlarına, tam serbest dolaşım hakkı tanımıyor. Birliğin önceki üyeleri, yeni üyelere gelen göçü engellemek için, göçmen kısıtlamaları uygulamaya başladı. Avrupa yeni üyelerin yoluna kırmızı halı sermek yerine, yolu çakıl taşlarıyla döşemeye başladı.

Avrupa Birliği (AB) 10 yeni üye ülke (YÜÜ) vatandaşlarına, kapıyı yüzlerine kapayarak karşıladı. IMF'in, Finance and development yayınının haziran sayısında Ekonomi Profesörü Tito Boeri, konuyu şu şekilde değerlendirdi; AB düzeyinde, yedi yıllık geçiş periyodu süresince yeni vatandaşlar için uygulanacak ortak kurallar konusunda bir anlaşma bulunmuyor. Eski üyelerin her biri, diğerleri ile bir koordinasyona gitmeden, kendi konumlarını ilgilendiren konuları dikkate aldı. Genellikle, bu kurallar göç kurallarını ve yeni gelenleri etkileyen diğer

kısıtlamaları ciddi biçimde zorlaştırmaktadır.

Doğu Avrupa'dan gelen her beş göçmenin dördünün hedefi olan Avustralya ve Almanya, 2002 yılında, YÜÜ'den gelen göçü, yedi yıl boyunca kısıtlayacağını bildirdi. Fransa ve Belçika, yeni AB vatandaşları için yürürlükteki göçmen kısıtlamasını en az iki yıl için devam etme kararı aldı. Danimarka hükümeti, Çalışma Bakanlığı'nın iş sahibi olduğunu kanıtlayan yeni vatandaşlar için sınırların açılması teklifi ile şiddetli bir direnç ile karşılaştı. Yunanistan ve İtalya YÜÜ vatandaşlarına, AB dışından gelen göçmenlermiş

gibi muamele etme kararı aldı. Finlandiya, başlangıçta daha liberal bir karar ile, sınırlarını açma konusunu en az iki yıllığına erteledi. İsveç hükümetinin yasa tasarısı aynı şekilde parlamento tarafından reddedildi, İsveç'in girişi sınırlayan planları zaten mevcut. Böyle olursa, YÜÜ'ye sınırı olan tüm ülkeler, "Yeni Avrupa"dan gelen işçiler ile göçü kısıtlayacaklar.

Kısıtlamaların daha da zorlaştırılması, yerleşik AB üyeleri (AB-15) kamuoyunun göç sorunları konusunda artan endişelerine karşı bir reaksiyon. Yeni üyeler ekonomik olarak küçük – kişi başına düşen gelir AB-

15'e göre belirgin şekilde düşük- fakat nüfus bakımından büyük. Doğuya doğru genişlemenin bu iki özelliği 100 milyondan fazla kişinin birliğe katılacağı anlamına geliyor. YÜÜ'den gelen büyük göç dalgalarından daha korkunç olanı, AB-15 vatandaşlarının, yeni üyelerden gelecek olan işçilerin, kendi refah devletleri üzerinden geçeneceklerinden endişe ediyor olmaları. Eurobarometer (Avrupa Komisyonunun anket yapan kuruluşu) 2002 araştırmasına göre, her iki AB vatandaşından biri, nereden gelirlerse gelsinler, göçmenlerin refah devletini suistimal ettiğine, her üç kişiden biri de AB'nin sadece yaşam standartları bakımından karşılaştırılabilir olan ülke vatandaşlarına sınırlarını açması gerektiğine inanıyor. Araştırma, refah şartlarının daha yüksek olduğu AB ülkelerinde, genişlemeye verilen desteğin büyük oranda düştüğünü gösteriyor.

Büyüme için kötü

Yeni vatandaşlara kapıları kapatmak, AB büyümesine zarar verecek ve aynı zamanda refah sorunlarını çözmede başarısızlı-

ğa neden olacaktır. Yeni kısıtlamalar, göçün coğrafi yönünü değiştirecek, YÜÜ'den gelen göçmenleri daha üretken olacakları ülkelere gitmelerini engellemek. İşgücü piyasasının hareketliliğinin daha düşük olduğu Merkez ve Güney Avrupa'da göçmenler, sadece büyümeye olan katkıları ile değil aynı zamanda kişi

başına düşen gelirin artmasına katkıları ile ortalama üretkenliği artırarak, önemli bir rol oynamaktadır. Ücret sistemlerindeki çarpıklık nedeniyle (ücretler genellikle yerel işgücü üretkenliğinden bağımsız olarak belirlenir), iş arayanların çok olduğu bölgelerdeki ücretlerin düşeceğinden, göçmenler, işsizliği azaltabilirler.

Refaha erişmek için, yasal göçü

engellemek sadece illegal göçü teşvik eder ki bu durum, mali bakış açısına göre daha kötüdür. Yasal göçmenlerden farklı olarak illegal işçiler, refah devletinin finansmanına yardımcı olmaz. Vazgeçilen kazanımlar çok değerli çünkü, göçmenler çoğunlukla genç ve daha uzun süre çalışabilecek kişiler. Ayrıca, genellikle yasal göçmenler illegal göçmenlere göre daha vasıflıdır. Yasal kayıtlara bakıldığında (AB göçmen afları ile ilgili geçmişi gerilere dayanan kayıtlara sahiptir) illegal göçmenler, göçmen kısıtlamalarının olmadığı zamanlarda, daha çok nakit transferi yapma eğilimindedir. Hatta, YÜÜ'den gelen göçmenler, ortalama AB işçilerinden ve diğer ülke göçmenlerinden daha iyi eğitim almış kişilerdir.

En iyi çözüm

Göçmenlik sorunlarıyla başa çıkmanın en iyi yolu, AB'nin tamamı tarafından oluşturulacak ortak (ve daha cömert) bir geçiş kotası belirlemek. Bu kotta, göç baskıları hakkında bilgi sağlarken, yüksek büyüme şeklinde potansiyel refah kazançlarının en azından bir parçasını sağlar. Kotalar, geçmişte yaşa-

nan göç olaylarına göre belirlenmeli, bunun şeklide yıllık 400.000 kişilik bir akışa göre olmalı.

Geçiş kısıtlamaları uygulanırken, refah sisteminin gelecekteki kapasitesine ilişkin sorunların çözümü için reformlar yapılmalıdır. Geçiş sürecinin tamamlanacağı yedi yıl içinde, eski ve yeni üyeler arasındaki gelir farklılıkları hala varlığını koruyacak. Barro ve Sala-i-Martin (1991) ile Levine ve Renelt'in (1991) yeni üyelerin büyüme beklentileri hakkında tahmin yapmak için geleneksek büyüme regresyonu yöntemini kullanarak yaptıkları çalışma, YÜÜ'de tahmini yıllık büyüme oranını yüzde 5 civarında olacağını göstermiştir. Bu oran, sadece AB'nin ortalama geliri ile değil aynı zamanda Yunanistan, Portekiz ve İspanya gibi düşük gelirli ülkelerin ortalama gelirleri ile de oldukça ağır bir süreçte yakınsama yaşanacağını göstermektedir. Bu öngörüler, genellikle Barro ve Sala-i-Martin'in (1991, 1995) yüzde 2'lik bir "şartlı yakınsama" oranı ile uygunluk göstermektedir. (şartlı yakınsama, nispeten dengeli gelir düzeyine sahip referans ülkeler ile yakınsama oranıdır. Bu oranda, ekonomik büyüme-yi etkileyen değişkenlerin etkileri hesaba katılmaktadır.)

Yani, ekonomik yakınsama (uyum) uzun vadeli bir iştir. Bu arada, AB'nin yeniden-paylaşımçı politikaları göç baskısının azaltılmasına ve fakir ülkelerin vatandaşlarının "refah tüketimini" engelleyemeye yardım etmelidir. AB ve AB üyesi olmayan ülkelere gelen göçmenlerin, yerli halktan daha büyük oranda sosyal yardımlar aldığını gösteren bazı veriler bulunmaktadır (Boeri, Hanson and McCormick, 2002). Tam olarak hesaplama mamasına rağmen aradaki fark, bakmakla yükümlü olunan çocuklar, medeni durum ve vasıf durumu gibi göçmenlere ilişkin bazı gözlemlenebilir özelliklerden kaynaklanmaktadır. Fakat, gerçek refah tüketimi göreceli olarak daha az sayıdaki insanı kapsamaktadır.

Böyle olsa da, kamuoyunun hükümetleri, AB içinde dolaşan işçilere daha az sosyal güvenlik sağlanmasına ilişkin politikalar uygulamaları konusunda ikna etme riski bulunmaktadır. Bu durum, ABD'ye göre vatandaşları daha az yer değiştirme eğiliminde olan (ABD'de federal devletler arasında yer değiştirme oranı yüzde 2,5 ile karşılaştırıldığında) bir yıl içinde ikametgah bölgesini yüzde 1'den daha az bir oranda değiştiren Avrupa işgücü göstergesi, Avrupa için kötü sonuçlar do-

ğurabilir. Gerçekte, Avrupa, büyük iş pazarı dengesizliklerini düzeltmek için daha hareketli bir işgücüne ihtiyaç duymaktadır.

Sonuç olarak, AB politika yapıcılarının karşı karşıya olduğu kritik sorun, hareketsiz vatandaşlarının ihtiyaçları ile hareketliliği teşvik eden politikaları uzlaştırmak. AB düzeyinde, bir çözüm, genel hükümet gelirleri ile finanse edilecek, sosyal yardım gibi programların koordine edilmesi olabilir. Esas itibarıyla, ortak standartlar asgari ücret tabloları üzerinden tanımlanabilir (Bertola, Boeri ve Nicoletti, 2000; Been ve arkadaşları, 1998). Bu tip programların, yargı yetkisi genelinde yaşanan mali rekabetten ve sosyal yardım hükümlerindeki potansiyel "dibe doğru yarış"tan koruması prensiptir. Tüm AB ülkeleri, yeni üyeler de dahil olmak üzere, bazı temel gelir şartlarını karşılayabilmek için, sosyal yardım programlarının (YÜÜ'de de bulunan) kademeli adaptasyonunu teşvik etmelidirler. Asgari ücret tabloları düzeyindeki AB koordinasyonu, uzun vadede AB'nin en nüfuzlu kuruluşu olarak Avrupa çapında (Pan-Avrupa) güvenlik ağı kurma niyeti ile birlikte kademeli olarak izlenmeli.

Enflasyon tekrar tek hane

Temmuz ayında Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksi bir önceki aya göre yüzde 1,52 düşüş gerçekleşirken, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 6,50 bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,44 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 12,51 artış gerçekleştirdi. Yüzde 1,52 oranındaki düşüşün 0,61'i devlet sektöründeki fiyat artışlarından, 2,13'ü de özel sektördeki fiyat düşüşlerinden kaynaklandı. Sektörler itibariyle düşüşün; -1,90'ı tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık sektöründen, -0,32'si madencilik ve taşocakçılık sektöründen kaynaklandı.

Temmuz ayında Tüketici Fiyatları Genel İndeksi bir önceki aya göre yüzde 0,22, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 3,28, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,57 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 15,11 artış gerçekleştirdi. Yaşanan bu artışın ana harcama grupları itibariyle dağılımına baktığımızda; -0,2'si gıda, içki, tütün grubundan, 0-2'si giyim ve ayakkabı grubundan, 0,3'ü konut grubundan, 0,1'i ev eşyası grubundan, 0,2'si ulaştırma grubundan kaynaklandı.

TEFE	TEMMUZ 2004	TEMMUZ 2003
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-1,52	-0,54
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	6,50	10,88
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	9,44	25,57
(01.08.2003-31.07.2004) - (01.08.2002-31.07.2003) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	12,51	33,76

TÜFE	TEMMUZ 2004	TEMMUZ 2003
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,22	-0,37
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	3,28	11,55
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	9,57	27,44
(01.08.2003-31.07.2004) - (01.08.2002-31.07.2003) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	15,11	30,71

		2004							2003				
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TEFE	Bir önceki aya göre değişim	2,6	1,64	2,10	2,65	-0,03	-1,05	-1,52	-0,2	0,3	0,6	1,7	0,6
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	2,6	4,31	6,50	9,33	9,29	8,14	6,50	10,7	10,7	11,3	13,2	13,9
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,7	0,55	0,89	0,59	0,38	-0,13	0,22	0,2	1,9	1,4	1,6	0,9
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,7	1,29	2,19	2,79	3,18	3,05	3,28	11,7	13,8	15,5	17,3	18,4

Dünya ekonomisi

Büyüme eğilimi güçlendi

2003 yılının ikinci yarısından itibaren canlanmaya başlayan dünya ekonomisi, 2004 yılının ilk yarısında da bu eğilimini güçlendirerek devam ettirdi. Çin’de ekonomiyi soğutmak amacıyla uygulamaya konulan önlemler ilk verilere göre başarılı oldu. Ancak Çin’de yoksullukta gelişimini artırdı.

Dünya ekonomisi 2002 yılının sonundan itibaren durgunluğu kırmaya başlamıştı. 2003 yılının ikinci yarısından itibaren ise canlanma başlamıştı. 2004 yılının 6 aylık verileri incelendiğinde dünya ekonomisinin canlanma eğilimini güçlendirerek sürdürdüğü yönünde.

Büyüme rakamları incelendiğinde, tüketim rakamlarının büyüme önemli ölçüde katkı sağladığı ortaya çıkıyor. Dünya ekonomisinin büyüme hızını frenleyen temel etmen ise petrol fiyatları oldu.

IMF tarafından yapılan hesaplamalara göre, petrol fiyatlarındaki 5 dolarlık bir artış global bü-

yümeği yüzde 0,3 oranında yavaşlatıyor.

Dünyanın en büyük ekonomisine sahip ABD ve diğer bir büyük olan Japonya’da ekonomik veriler beklentilerden daha iyimser çıktı. Ancak bu gelişmeler Avrupa Birliği’ne aynı büyüklükte yansımada.

ABD ticaret açığı dolardaki zayıflıktan dolayı Mayıs ayında 45 milyar 950 milyon dolara geriledi. Mayıs ayı itibariyle ihracat bir önceki aya göre yüzde 3’lük artışla 97.1 milyar dolara yükseldi. ABD’de işsizlik sigortasına başvuranların sayısı ise son dört yılın en düşük düzeyine geriledi.

ABD’den sonra en büyük ekonomiye sahip olan Japonya 1993 yılından bu yana yaşadığı ekonomik resesyondan hızla sıyrılmaya başladı. Japon ekonomisi yılın ilk çeyreğinde yüzde 6.1’lik büyüme gerçekleştirdi. İşsizlik oranı ise son üç yılın en düşük düzeyi olan yüzde 4.7’ye geriledi. Bu gelişmelerin sonucu olarak Tokyo Borsası yüzde 45 değer kazandı.

Japon ekonomisindeki gelişimde Asya ülkeleri ile artan ticaret çok önemli bir rol oynadı. Küresel talebin artışından Japonya elektronik ürünleride önemli bir pay alarak, ekonominin ivme kazanmasına katkı sundu.

Tüm olumlu gelişmelere karşın ekonomistler Japon ekonomisinin tam anlamıyla düzlüğe çıkmadığı görüşünde.

Çin'de ikinci çeyrek verileri ekonominin soğumaya başladığına işaret ediyor. Çin'li yetkililer bir süre önce ekonomiyi soğutmak için bir dizi tedbirler almışlardı.

Çin, Yoksullukla

Mücadele ve

Kalkınma

Ofisi yıllık

geliri 77

doların al-

tında olan-

ların sayı-

sının geçen

yıl 800 bin

kişi daha arttığını

açıkladı. Yaşanan do-

ğal felaketlerle birlikte yoksulların sayısında 2 milyon kişilik artış yaşandığı kaydedildi. Resmi rakamlara göre, 2003 yılında beslenme ve giyinme yetersizliği yaşayan Çin'lilerin sayısı 29 milyona ulaştı. Yoksulluk sınırındaki Çinli'ler 1978 yılında 250 milyon kişi ile ülke nüfusunun yüzde 30'unu oluştururken bugün ülke nüfusunun yüzde 3'ünü oluşturuyor.

Çin'de ortalama gelir ile yoksulların geliri arasındaki fark da büyüme gösterdi. Çin'de yoksulluk sınırı 77 dolar olurken,

ortalama gelir de 316 dolar oldu.

Yüksek seyreden petrol fiyatları küresel kalkınma hızını düşürürken Rusya ekonomisine olumlu yansdı. Rus hükümetinin petrol gelirleri fazlasını tuttuğu istikrar fonu Temmuz ayı başı itibariyle 8 milyar dolara ulaştı. Yıl sonu itibariyle 15

ve ithalat ise yüzde 29 artış gösterdi. Bu artışla birlikte dış ticaret fazlası ise 29 milyar dolara yükseldi.

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey toplantısında küresel yoksulluk masaya yatırıldı. Birleşmiş Milletler'in verilerine göre, dünyanın en fakir 50 ülkesinde 700 milyon insan yoksulluğu karşı ayakta kal-

ma mücadelesi ver-

irken, küreselleş-

menin nimet-

leri buna en

çok ihtiya-

ç duyan kesimlere

yansımıyor.

Birleşmiş

milletler ta-

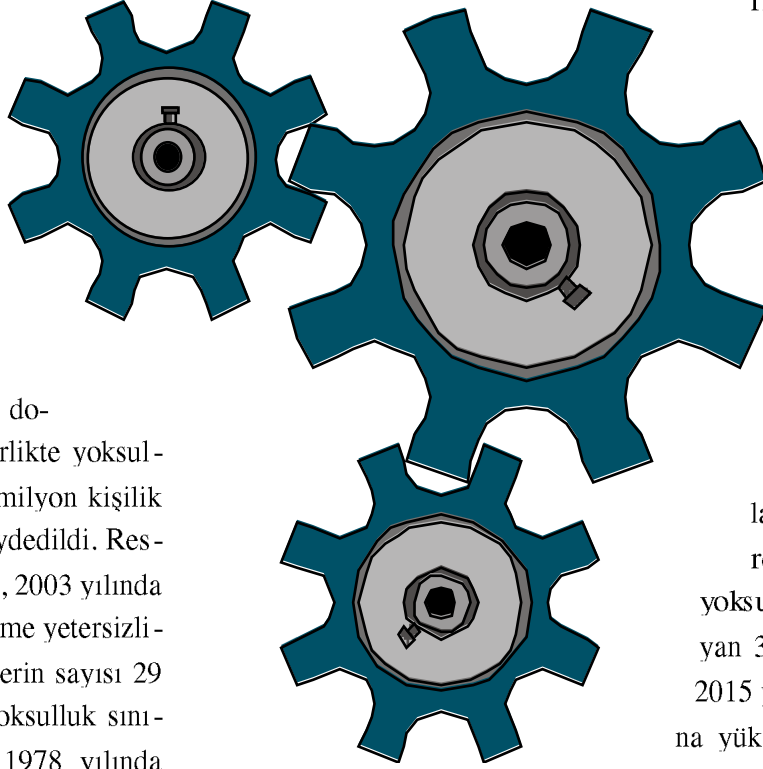
rafından hazır-

lanan bir rapora göre;

2000 yılında

yoksulluk içinde yaşa-

yan 333 milyon insanın 2015 yılında 471 milyona yükseleceği saptaması yer aldı. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı, sanayileşmiş ülkelere tarıma uyguladıkları sübvansiyonları kaldırmaları ve borç ödemelerini de ürün fiyatları ile ilintili hale getirerek fakir milletlerin fiyat şoklarına karşı daha güçlü kılınması çağrısında bulundu.

milyar dolar olması bekleniyor. 85 milyar dolar civarında döviz rezervine sahip olan Rusya'nın kısa vadede dış borçlarının toplam dış borcuna oranı yüzde 20'ye geriledi. İhracat yüzde 23

Bütçe Gerçekleşmeleri

Bazı Konsolide Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak-Haziran (Trilyon)			Reel Artış (Enflasyondan Arındırılmış)*	2004 Yılı Bütçe Hedefi
	2003	2004	Artış (yüzde)		
Gelirler	44.689	49.806	11.7	2.54	104.109
Genel Bütçe Gelirleri	43.616	48.777	11.8	2.63	103.309
Vergi Gelirleri	37.111	39.839	7.35	-1.45	88.893
Gelirden Alınan Vergiler	11.010	12.136	10.2	1.16	25.210
Gelir Vergisi	7.452	7.719	3.58	-4.91	16.679
GVK Göre Alınan Geçici Vergi	220	335	52.2	39.7	
Kurumlar Vergisi	3.554	4.418	24.3	14.1	8.531
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	2.849	3.830	34.4	23.3	
Mülkiyet Üzerinden Alınan V.	1.032	699	-32.2	-37.7	1.376
Motorlu Taşıtlar Vergisi	596	588	-1.34	-9.42	935
Mal ve Hizmetlerden Alınan V.	19.254	17.741	-7.85	-15.4	43.439
Dahilde Alınan KDV	6.719	5.014	-25.3	-31.4	13.320
Özel Tüketim Vergisi	9.750	11.234	15.2	5.75	26.878
Banka ve Sigorta Muameleleri V.	582	673	15.6	6.12	1.276
Özel İletişim Vergisi	434	161	-62.9	-65.9	
Özel İşlem Vergisi	271	88	-67.5	-70.1	
Dış Ticarettten Alınan Vergiler	5.812	7.666	31.8	20.9	15.382
İthalde Alınan KDV	5.381	7.115	32.2	21.3	14.346
Vergi Dışı Normal Gelirler	4.091	8.308	103	93.2	13.913
Katma Bütçe Öz Gelirleri	1.073	1.029	-4.10	-11.9	800
Harcamalar	69.448	64.391	-7.28	-14.8	149.945

*Hesaplama TüFE yüzde 8.93 olarak alınmıştır.

EKONOMİK VERİLER

	2003	2002	2001	2000	1999	1998
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	356.681	275.032	176.484	125.596	78.283	53.518
GSMH (milyon dolar)	239.219	179.898	145.693	200.002	185.267	206.552
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	5.9	7.9	-9.5	6.3	-6.1	3.9
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	3.383	2.598	2.123	2.965	2.879	3.255
Üretim İndeksi	117.9	102.5	92	101	95.7	100.9
Toplam İhracat (Milyon/Dolar)	46.877	35.081	31.334	27.775	26.587	26.974
Toplam ithalat (Milyon/Dolar)	68.734	50.832	41.399	54.503	40.671	45.921
Dış Ticaret Dengesi (Milyon/Dolar)	-21.856	-15.751	-10.065	-26.728	-14.084	-18.947
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	68.2	69.0	75.7	51.0	65.4	58.7
İşsizlik Oranı (%)	10.3	10.6	8.5	6.6	7.7	6.8
İç Borç Stoku (Trilyon TL)	194.387	149.869	122.157	36.421	23.005	11.693
Dış Borç Stoku (Milyon/Dolar Yeni Tanım)	147.264	131.264	113.826	118.702	102.992	96.429
Cari İşlemler Dengesi (Milyon/Dolar)	-6.808	-1.789	3.390	-9.819	-1.360	1.984

(Milyar TL)	2004		2003		2002
	9 Temmuz	2 Temmuz	26 Aralık	11 Temmuz	27 Aralık
Emisyon	13.427.801	13.341.019	10.844.508	9.194.896	7.707.082
Para Arzı					
- M1	25.118.116	25.919.658	21.564.149	16.525.588	14.258.860
- M2	97.886.452	97.001.538	80.922.936	67.929.711	61.195.275
- M3	104.968.156	104.378.964	86.565.043	72.396.253	64.399.837
Yurtiçi Kaynaklı TL. Mevduat	89.666.912	89.312.161	75.677.074	63.211.194	56.294.199
- Vadeli Tasarruf	61.942.170	60.519.782	50.174.043	43.533.882	38.675.412
- Vadesiz Tasarruf	6.266.535	7.586.370	5.853.366	3.472.684	3.262.560
- Vadeli Ticari	10.826.166	10.562.098	9.184.744	7.870.241	8.261.003
- Vadesiz Ticari	6.059.811	5.745.702	5.580.690	4.370.793	3.784.187
- Resmi Mevduat	4.572.230	4.898.209	4.884.231	3.963.594	2.311.037
Kredi Stoku	69.623.422	69.863.019	51.748.279	40.554.397	35.159.807
- Tüm Banka Kredileri	69.321.122	69.560.719	51.748.279	40.554.397	34.909.807
- M.B. Kredileri	302.300	302.300	0	0	250.000
Bank. El. Tah. ve Bono	105.695.549	103.318.931	97.459.504	87.950.394	81.616.926

Mevzuat Değişiklikleri

- 01 Temmuz 2004** - 5195 Endüstri Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 02 Temmuz 2004** - 2004/7513 Organize Sanayi Bölgelerinde Yer Alan Parsellerin Gerçek veya Tüzel Kişilere Bedelsiz Tahsisine İlişkin Yönetmelik
- 04 Temmuz 2004** - 2004/7501 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ile Eki Protokol'ün Onaylanması Hakkında Karar
- 2004 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı (Sıra No:10) Tedavi Yardımı)
- 06 Temmuz 2004** - 5198 Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 07 Temmuz 2004** - Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII No:42)
- İhraççıların Muafiyet Şartlarına ve Kurul Kaydından Çıkarılmalarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: IV No:33)
- Tahvillerin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: II No:20)
- Kar ve Zarar Ortaklığı Belgelerinin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: III No:28)
- Varlığa Dayalı Menkul Kıymetlerin Kurul Kaydına Alınmasına ve Genel Finans Ortaklıklarının Kuruluş ve Faaliyet İlkelerine Dair Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: III No: 29)
- Katılma İntifa Senetleri İhracına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: III, No: 30)
- Finansman Bonolarının Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: III, No:31)
- Altın, Gümüş ve Platin Bonolarının Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: III No:32)
- 10 Temmuz 2004** - 2004/7549 Özel Tüketim Vergisi Tutarlarının Belirlenmesine İlişkin Karar
- 11 Temmuz 2004** - Sosyal Sigortalar Kurumu Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 85 inci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 13 Temmuz 2004** - 2004/7579 Özel Tüketim Vergisi Tutarlarının Belirlenmesine İlişkin Karar
- 14 Temmuz 2004** - Sosyal Sigortalar Kurumu Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirlerce İşyeri Kayıtlarının İncelenmesinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- 16 Temmuz 2004** - Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 335)
- BDDK Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 14 Sayılı Tebliğ - Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardında Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- BDDK Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine ilişkin 17 Sayılı Tebliğ - Kamuya Açıklanacak Mali Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Standardında Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- BDDK Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 22 Temmuz 2004** - Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 36)
- 29 Temmuz 2004** - Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 40)
- Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanımları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliği (Seri No: 61)
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 336)
- 31 Temmuz 2004** - 5228 Bazı Kanunlarda ve 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Vergi Takvimi

- 02.08.2004** - Motorlu Taşıtlar Vergisi 2.Taksit Ödemesi
- 02.08.2004** - Gelir Vergisi (Gayri Menkul Sermaye İratları) 2.Taksit Ödemesi
- 02.08.2004** - Gelir Vergisi 2.Taksit Ödemesi
- 09.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 10.08.2004** - Nisan-Mayıs-Haziran 2004 Dönemine ait Kurum Geçici Verginin Beyanı
- 10.08.2004** - Nisan-Mayıs-Haziran 2004 Dönemine ait Gelir Geçici Verginin Beyanı
- 10.08.2004** - 16-31 Temmuz Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 10.08.2004** - 16-31 Temmuz Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 16.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 16.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamüllerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemi Özel İletişim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 16.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine Ait Gider Vergilerinin (BSMV) Beyanı ve Ödenmesi
- 16.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisi (Tescille Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödenmesi
- 17.08.2004** - Nisan-Mayıs-Haziran 2004 Dönemine ait Kurum Geçici Verginin Ödemesi
- 17.08.2004** - Nisan-Mayıs-Haziran 2004 Dönemine ait Gelir Geçici Verginin Ödemesi
- 20.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 20.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Beyanı ve Ödenmesi
- 20.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Katma Değer Vergisi'nin Beyanı
- 20.08.2004** - Yarışma ve Çekilişler ile Futbol Müsabakalarına ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Damga Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.08.2004** - İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 24.08.2004** - 1-15 Ağustos Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 25.08.2004** - 1-15 Ağustos Dönemine ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 26.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Ödemesi
- 26.08.2004** - Temmuz 2004 Dönemine ait Katma Değer Vergisi'nin Ödemesi

Temmuz 2004 Kronoloji

- 01 Temmuz** Irak'ın devrik lideri Saddam Hüseyin mahkemeye çıkarıldı.
- 02 Temmuz** Van Valisi Hikmet Tan'a uzaktan kumandalı bombalı araçla suikast düzenlendi. Vali'nin otomobilinde hasar meydana gelirken yoldan geçen 3 kişi öldü, 24 kişi yaralandı.
- 03 Temmuz** Dinleyicilerin ve basının alınmadığı CHP'nin 12'nci Olağanüstü Kurultayı'nda Baykal 781 delegenin oyunu alarak genel başkanlığını korudu.
- 04 Temmuz** 12. Avrupa Futbol Şampiyonası'nda finalde ev sahibi Portekiz'i yenen Yunanistan şampiyonluğu kazandı.
- 05 Temmuz** Başbakan Erdoğan Ürdün'e giderek Kral Abdullah'la görüştü.
- 06 Temmuz** İran tarafından PKK'ya karşı gerçekleştirilen operasyonda 10 İran'lı asker ile 6 PKK'lı teröristin öldüğü bildirildi.
- 07 Temmuz** AB, KKTC ile doğrudan ticaretin yolunu açan paketi onayladı.
- 08 Temmuz** Van'da emniyet binasını basan 30 kişi eski Van Milletvekili Mustafa Bayram'ın oğlunu polislin elinden kaçırdı.
- 09 Temmuz** Adana Milletvekili Atilla Başoğlu CHP'den istifa ettiğini açıkladı.
- 10 Temmuz** Cumhurbaşkanı Sezer İl Özel İdaresi Kanunu'nu veto etti.
- 11 Temmuz** Başbakan Erdoğan, Yunanistan Başbakanı Karamanlis, Pakistan Devlet Başkanı Müşerref, Ürdün Kralı Abdullah ve Romanya Başbakanı Nustasi'nin katıldığı nikah töreninde kızını evlendirdi.
- 12 Temmuz** Akaryakıt bayilerinin kar paylarının artırılacağı açıklandı.
- 13 Temmuz** TBMM Genel Kurulu Türkbank ve Enerji ihalelerine fesat karıştırdığı gerekçesiyle eski başbakan Mesut Yılmaz ile ANAP'lı eski 3 bakanı Yüce Divan'a sevketti. CHP'den istifa eden iki milletvekili AKP'ye katıldı.
- 14 Temmuz** Irak'ta Musul Valisi düzenlenen bir saldırı sonucu öldü.
- 15 Temmuz** Alattin Çakıcı eski bir MIT'cinin pasaportu ile Avusturya'da yakalandı.
- 16 Temmuz** TBMM yolsuzlukları araştırma komisyonu eski bakan Koray Aydın'ın Yüce Divan'a sevk edilmesine karar verdi.
- 17 Temmuz** TMSF'ye devredilen bankalara kredi borcu olan bini aşkın firmanın 1 milyar 350 milyon dolarlık endekslenmiş borcu olduğu açıklandı.
- 18 Temmuz** ABD, Irak'ın Felluce kentinde uçaklarla evleri bombaladı. 20 kadın ve çocuk öldü.
- 19 Temmuz** Alattin Çakıcı'ya pasaport sağlayan eski MIT görevlisi Meral'in tutuksuz yargılanmasına karar verildi. Savcının itirazı üzerine tutuklanarak cezaevine koyuldu.
- 20 Temmuz** Başbakan Erdoğan, Avrupa Birliği desteği için Fransa Cumhurbaşkanı Chirac'a 36 Airbus uçağı alımı ve nükleer enerji santralleri yapımı konusunda öncelik verileceğini söyledi.
- 21 Temmuz** BM Genel Kurulu, İsrail'in güvenlik duvarı inşasını durdurmasını öngören tasarıyı kabul etti.
- 22 Temmuz** Uyarılara karşın yeterli hazırlık yapılmadan sefere çıkarılan hızlandırılmış tren 1.5 ay sonra raydan çıkarak kaza yaptı 37 kişi öldü.
- 23 Temmuz** Hızlandırılmış tren felaketinin ardından yetkililer istifa etmeyeceğini açıkladı.
- 24 Temmuz** Hızlandırılmış treni kullanan 2 makinistle tren şefi tutuklanarak cezaevine konuldu.
- 25 Temmuz** Bülent Ecevit DSP kurultayında 50 yıllık siyasi yaşamını noktaladı. DSP Genel Başkanlığı'na Zeki Sezer seçildi.
- 26 Temmuz** Türk mizahının büyük ustası Oğuz Aral yaşamını yitirdi.
- 27 Temmuz** Sakarya SMMM Oda Başkanı Halil Kocacık kalp krizi sonucu hayatını kaybetti.
- 28 Temmuz** 635 bin öğrencinin katıldığı liselere giriş sınavında 65 bin aday sıfır puan aldı.
- 29 Temmuz** Erzincan yakınlarında yolcu otobüsü tırla çarpıştı 23 kişi öldü.
- 30 Temmuz** IMF, 8. gözden geçirmeyi bitirip, 661 milyon dolarlık yeni kredi dilimini serbest bıraktı.
- 31 Temmuz** Hükümet yeni stand-by için IMF ile ön görüşme kararı aldı.